

روش شناسی بیان تاریخ پیامبران

در قرآن

www.ketab.ir

تألیف

سید جلال نورافشان

فیبا

سرشناسه: نورافشان، سید جلال، ۱۳۶۸.
عنوان و نام پدیدآور: روش شناسی بیان تاریخ پیامبران در قرآن/تألیف سید جلال نورافشان.

مشخصات نشر: قم: سرای کتاب، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۱۰۰ ص.؛ ۱۴ / ۲۱ × ۵ / ۵ س.م.

شابک: ۵ - ۶۴ - ۷۵۷۸ - ۶۲۲ - ۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه: ص. [۷۹] - ۹۴: همچنین به سورت زیرنویس.

موضوع: قرآن - تاریخ

موضوع: Qur'an -- History

موضوع: پیامبران در قرآن

موضوع: Prophets in Qur'an

رده بندی کنگره: BP۶۹

رده بندی دیویی: ۲۹۴ / ۱۹

شماره کتابشناسی ملی: ۷۸۴۵۴۱۰

وضعیت رکورد کتابشناسی: فیبا

www.ketab.ir

▶ عنوان:	روش شناسی بیان تاریخ پیامبران در قرآن
▶ نویسندگان:	سید جلال نورافشان
▶ ناشر:	انتشارات سرای کتاب
▶ نوبت و سال چاپ:	۱۴۰۰/اول
▶ شمارگان:	۵۰۰ نسخه
▶ قیمت:	۲۰۰۰۰ تومان

فهرست

مقدمه.....	۷
فصل اول: تعریف، اعتبار سنجی و ضرورت پرداختن به تاریخ و	
عناصر آن از منظر قرآن.....	۱۱
مقدمه.....	۱۲
گفتار اول: تعریف تاریخ در قرآن.....	۱۲
گفتار دوم: اعتبار سنجی تاریخ در قرآن.....	۱۷
گفتار سوم: ضرورت پرداختن به تاریخ در قرآن.....	۲۱
۱-۳-۲. تأثیر در پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم).....	۲۱
۲-۳-۲. تأثیر در مؤمنین.....	۲۳
۲-۳-۳. تأثیر در کفار.....	۲۴
گفتار چهارم: عناصر تشکیل دهنده تاریخ در قرآن.....	۲۵
۱-۴-۲. خدا.....	۲۸
۲-۴-۲. انسان.....	۳۲
۲-۴-۳. جامعه.....	۴۰
۲-۴-۴. شیاطین.....	۴۳
گفتار پنجم: مبدأ تاریخ‌ها از منظر قرآن.....	۴۸
فصل دوم: روش قرآن در بیان تاریخ پیامبران و حاکمان.....	۵۵

مقدمه

عرب پیش از اسلام چیزی به نام تاریخ نداشت، مگر مطالبی که سینه‌به‌سینه برای یکدیگر نقل می‌کردند. آنان درباره سرگذشت اجداد، اقوام، قبایل و پادشاهان خود صحبت می‌کردند. این شیوه نزد فارس‌ها و یهودیان و عرب‌های مشرک رایج بود. تا این‌که با ظهور اسلام و گسترش آن نوع جدیدی از نگاه و توجه به تاریخ در بین مسلمانان و به‌خصوص دانشمندان مسلمان ایجاد شد. تحولی عظیم در محتوا و روش تاریخ صورت گرفت، مردم مسلمان با تأکیدی که قرآن کریم و رسول خدا محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم در مورد تاریخ داشتند. با مرور زمان از داستان‌های خرافی و بی‌حاصل و سرگذشت‌های کم‌اهمیت در زندگی خود، روی به ذکر تاریخی کردند که همه‌ی آن درس عبرت و درس زندگی بود.

تاریخی که در قرآن وجود دارد از دو جهت حائز اهمیت و درخور توجه و دقت است. جهت اول: محتوای تاریخی که قرآن بیان کرده، دارای ویژگی‌های ممتاز بی‌شماری از قبیل الهی بودن، بیان سرگذشت پیامبران

و انسان‌های صالح و بیان بسیاری از محتواهای که برای اولین بار بیان شده‌اند است.

جهت دوم: روش بیان و اسلوب نقل وقایع تاریخی در قرآن است. علم به طریقه بیان تاریخ در قرآن، از درجه‌ی اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. زیرا با دانستن و فراگیری روش بیان، گوینده می‌داند که چه چیزی نباید اصلاً ذکر شود، چه چیزی باید ذکر شود، چه میزان به آن پرداخته شود، محور اصلی بیان باید چه کسی باشد، در کجاها باید به جزئیات پرداخته و در کجا باید کلی‌گویی اکتفا شود. در چه مواردی ذکر اقوال باید صورت بگیرد و در کجاها نباید به ذکر اقوال پردازد و معیارهای آنان چیست در کنار رسیدن به این جواب‌ها، بسیاری از شبهات قرآنی و تفسیری که به خاطر عدم توجه به روش بیان تاریخ در قرآن وجود دارد برطرف شده و باعث می‌شود اهدافی که قرآن برای ذکر وقایع تاریخی دارد حاصل شود.

متأسفانه به خاطر خلأهایی که در علم تاریخ و تفسیر قرآن کریم وجود دارد و اساساً به علت کم‌توجه‌ای به مباحث روشی در علوم مختلف، مشکلات متعددی گریبان گیر این دو علم شده است. زمانی که روش صحیح پرداختن به تاریخ در قرآن از طرف علما و دانشمندان استنباط نشد، همین کمبود باعث می‌شود اولاً شبهات متعددی در اذهان مخاطبین

ایجاد شود مثلاً یکی از اهداف قرآن در بیان و ذکر داستان خودداری ابلیس از سجده بر حضرت آدم، نشان دادن عداوت و کینه ابلیس و بروز حسادت او بود، اما زمانی که برای این واقعه روش نامناسبی انتخاب شود، در کنار دور شدن از اهداف قرآنی واقعه، شبهاتی چون، چرا باید ابلیس بر آدم سجده کند؟ و سجده ابلیس برای آدم شرک است؟ و غیره برای مخاطبین ایجاد می‌شود.

ثانیاً عبرت‌ها و اهداف قرآنی با این روش‌های نامناسب حاصل نمی‌شود. یعنی وقتی روشی غیر قرآنی برای محتوایی قرآنی اتخاذ شد باعث می‌شود که اهداف و غرض‌های قرآن از ذکر آن واقعه حاصل نشود. ثالثاً پردازش غیراصولی و استفاده از روش‌های غیر قرآنی به تاریخ باعث می‌شود یکی از تفاوت‌های اصلی و کلیدی تاریخ با تکیه بر آیات و روایات با تاریخ قبل از اسلام که تاریخی خالی از عبرت و اهداف والا بود از بین برود.